

TAIVALKOSKEN KUNNAN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA 2019

1. Saatteeksi	3
2. Perusta varhaiskasvatukselle	4
2.1. Varhaiskasvatusta ohjaavat lait ja velvoitteet	4
2.2. Taivalkosken kunnan varhaiskasvatus	5
2.3. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma	6
Lapset puheeksi -keskustelu	7
3. Varhaiskasvatuksen arvoperusta ja paikalliset tavoitteet	8
3.1. Arvot	8
3.2. Oppimiskäsitys	10
3.3. Kasvatuksen, hoidon ja opetuksen kokonaisuus	10
4. Toimintakulttuuri varhaiskasvatuksessa	11
4.1. Toimintakulttuuria ohjaavat periaatteet	11
Ajattelu ja oppiminen oppivassa yhteisössä	11
Leikki	11
Lapsen osallisuus	11
Sosiaaliset taidot ja vuorovaikutus	12
Kulttuurituntemus	12
4.2. Projektityöskentely ja pienryhmätoiminta	12
4.3. Oppimisympäristöt	13
4.4. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö ja huoltajien osallisuus	13
4.5. Monialainen yhteistyö	14
4-vuotiskaavake	14
Lapset puheeksi – Neuvonpito	14
Kriisityö	15
5. Varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen	16
5.1. Dokumentointi	17
Kieli	17
Ilmaisu	17
Yhteisöllinen ajattelu	18
Tutkiminen	18
Liikkuminen	18
6. Lapsen oppimisen ja kehityksen tuki	19
7. Varhaiskasvatussuunnitelman seuranta, arviointi ja kehittäminen	20
7.1. Työyhteisö	20
7.2. Tulevaisuuden haasteet ja haaveet Taivalkosken varhaiskasvatuksessa	20
7.3. Arviointi	20

1. Saatteeksi

Opetushallitus julkaisi Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet vuoden 2016 lokakuussa. Se toi mukanaan erilaisia uudistuksia ja näkemyksiä varhaiskasvatuspalveluiden kehittämiseen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet vastaavat selkeästi yhteiskunnan muutoksiin; kulttuurin tunte-
musta painotetaan, elinikäinen oppiminen otetaan voimakkaasti esille sekä kannustetaan kestävä-
kehityksen ideologiaan. Kyseinen asiakirja painottaa myös lapsen osallisuutta. Lapsella on oikeus
tuoda esille omat mielipiteensä ja aikuisen velvollisuus on kuunnella niitä. Valtakunnallinen suun-
nitelma on velvoittava ja paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma määrittelee, ohjaa ja tukee var-
haiskasvatuksen järjestämistä paikallisesti.

Taivalkoskella koottiin keväällä 2016 työryhmä, johon kuului varhaiskasvatuksen johto, ryhmäper-
hepäivähoitopaikkojen vastaavat, terveydenhoitaja neuvolasta, psykologi, esi- ja alakoulun opetta-
ja, vanhempaintoimikunnan edustus sekä työryhmän vetäjä ryhmäperhepäivähoidosta. Varhais-
kasvatussuunnitelmaprosessin aikana tapahtui henkilövaihdoksia, minkä takia työn eteneminen
välillä hidastui. Vasu-työn aikana osa työryhmän jäsenistä osallistui Uudistuva varhaiskasvatus -
koulutuksiin, jotka tukivat vasu-prosessin etenemistä.

Kesällä 2016 tehtiin asiakaskysely, jolla arvioitiin tyytyväisyyttä Taivalkosken varhaiskasvatuspalve-
luihin. Kysely osoitti, että niin lapset kuin huoltajatkin ovat tyytyväisiä saamaansa palveluun. Huol-
tajien osallisuus kuitenkin osoittautui selkeästi kehittämisen kohteeksi. Työntekijöiden puolelta
monialainen yhteistyö koettiin kehittämiskohdaksi uutta vasua tehtäessä. Kyselyn vastausprosentti
jäi matalaksi, joten tulokset ovat vain suuntaa-antavia.

Vasu-työryhmä:

Kaisa Pulkkanen	vs. päivähoitajainohjaaja
Tiina-Liisa Lohi	Luokanopettaja
Tiina Lohilahti	Lastenhoitaja
Ulla Väisänen	Lastenhoitaja
Sirpa Kinnunen	Lastentarhanopettaja
Heli Vääräniemi	Terveydenhoitaja
Leena Pesälä	Psykologi
Jaana Oikarinen	Ryhmäperhepäivähoitaja, työryhmän vetäjä
Inka Pitkänen	Perhepäivähoitaja
Raakel Inget	Lastentarhanopettaja
Terhi Keränen	Taivalkosken vanhempainyhdistys ry
Pekka Turpeinen	Toimialajohtaja

Varhaiskasvatussuunnitelman kirjaaja:

Jaana Oikarinen

6.4.2019 Taivalkosken kunnan varhaiskasvatussuunnitelman päivitys

Varhaiskasvatussuunnitelmaa päivitettiin Opetushallituksen antaman valtakunnallisen määräyksen perusteella. Lisäksi tammikuussa 2019 tehtiin asiakastyytyväisyyskysely, jolla arvioitiin tyytyväisyyttä Taivalkosken varhaiskasvatuspalveluihin. Kyselyn mukaan sekä lapset että vanhemmat ovat tyytyväisiä saamiinsa palveluihin, keskiarvo varhaiskasvatuksen yksiköiden toiminnalle oli 9,22. Kehittämistä vaatii edelleen kuitenkin huoltajien osallisuuden tukeminen sekä lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman merkitys päivittäiseen toimintaan ja sen suunnitteluun. Vanhemmille tulee myös tehdä tutummaksi se, miten lapsen vasu tukee lapsen kasvua ja oppimista.

Taivalkosken kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaa oli päivittämässä:

Kaisa Pulkkanen	vs. päivähoidon ohjaaja
Johanna Hoikkala	Varhaiskasvatuksen palveluohjaaja
Sirpa Kinnunen	Lastentarhanopettaja
Ulla Väisänen	Lastenhoitaja
Tiina Lohilahti	Lastenhoitaja
Virpi Karjalainen	Lastenhoitaja
Jaana Oikarinen	Perhepäivähoitaja
Milla Kaikkonen	Vapaa-ajan ohjaaja

2. Perusta varhaiskasvatukselle

Opetushallitus määrää varhaiskasvatukseen pohjautuen laadittavaksi paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat ja lasten henkilökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat. Varhaiskasvatus on osa koulutusjärjestelmää. Esiopetus on myös osa varhaiskasvatusta perusopetuslain säätelemänä, jota ohjaa Opetushallituksen määräämänä Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet.

Varhaiskasvatus on merkittävä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Huoltajilla on kuitenkin ensisijainen vastuu lastensa kasvattamisesta. Varhaiskasvatus on osaltaan tukemassa vanhempien kasvatustehtävää ja vastaa täten lasten kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista tavoitteenaan yhdenvertaiset edellytykset yksilölliselle kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle.

Varhaiskasvatussuunnitelman teossa on otettu huomioon muut paikallisella tasolla tehdyt suunnitelmat:

- esiopetuksen opetussuunnitelma
- perusopetuksen opetussuunnitelma
- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuoteen 2019
- Taivalkosken lastensuojelun suunnitelma vuosille 2016–2019 osana kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa
- Taivalkosken kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2012
- Psykososiaalisten palveluiden (mielenterveys- ja päihdetyön) strategia Taivalkosken kunnassa vuosille 2015-2020

2.1. Varhaiskasvatusta ohjaavat lait ja velvoitteet

Varhaiskasvatuksen velvoitteet pohjautuvat Suomen perustuslakiin, varhaiskasvatukseen ja päivähoitolaista annettuun asetukseen sekä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Varhaiskasvatukseen sovelletaan säännöksiä myös sosiaalihuollosta sekä hallintolaista ja laista viranomaisen toiminnan julkisuudesta. On otettava huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä: yhdenvertaisuuslaki, tasa-arvolaki, Euroopan ihmisoikeussopimus, YK:n lapsen oikeuksien sopimus, YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista, YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet.

Varhaiskasvatukseen kirjattavat tavoitteet varhaiskasvatukselle ovat:

- 1) edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia
- 2) tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista
- 3) toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset
- 4) varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö

5) turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä

6) antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

7) tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä

8) kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen

9) varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin

10) toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.

Varhaiskasvatustilanne 2023

2.2. Taivalkosken kunnan varhaiskasvatus

Taivalkosken varhaiskasvatus muodostuu pääasiassa kolmesta ryhmäperhepäivähoitoyksiköstä sekä hoitajien kotona/perheiden kotona tapahtuvasta perhepäivähoidosta. Tarvittaessa kaikille esikouluikäisille järjestetään aamu- ja iltapäivähoitoa. Päivähoidonohjaajalla on pedagoginen vastuu Taivalkosken varhaiskasvatuksesta. Jokainen työntekijä yksikössään huolehtii kuitenkin pedagogiikan toteutumisesta ja sen mukaisesta toiminnasta.

Vuororyhmis Vekkuli on 12-paikkainen vuorohoitoa tarjoava yksikkö ja on auki tarvittaessa vuorokauden ympäri. Vekkulissa työskentelee yksi lastenhoitaja ja neljä ryhmäperhepäivähoitajaa.

Päiväryhmis Pirpana on 12-paikkainen ryhmäperhepäivähoidon yksikkö. Pirpanassa hoidetaan myös erityistä tukea tarvitsevia lapsia. Yksikössä työskentelee lastentarhanopettaja, lastenhoitaja, henkilökohtainen avustaja, perhepäivähoitaja sekä keittäjä-siivoaja.

Vuororyhmis Tenavatupa on myös 12-paikkainen vuorohoitoa toteuttava yksikkö. Tenavatuvalla työskentelee kolme ryhmäperhepäivähoitajaa, henkilökohtainen avustaja sekä lastenhoitaja.

Päiväryhmis Taaperotupa on 8-paikkainen ryhmäperhepäivähoidon yksikkö. Taaperotuvalla työskentelee kaksi ryhmäperhepäivähoitajaa.

Hutun ryhmis on 8-paikkainen ryhmäperhepäivähoidon yksikkö Hutun koulun yhteydessä. Yksikössä työskentelee kaksi ryhmäperhepäivähoitajaa.

2.3. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Jokaiselle lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma hänen tullessaan varhaiskasvatukseen. Sillä turvataan lapsen oikeus saada suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatus- ja opetusta ja hoitoa. Ensimmäisen vasu-keskustelun yhteydessä tarjotaan huoltajalle myös mahdollisuus Lapset puheeksi -keskusteluun. Varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista arvioidaan ja se tarkistetaan kerran vuodessa, syksyn aikana, tai tarvittaessa useammin. Aloite suunnitelman päivittämiseksi voi tulla huoltajalta, henkilöstöltä tai muulta viranomaiselta.

Omahoitaja sopii vasu-keskusteluajan huoltajan kanssa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa huomioidaan jokaisen lapsen yksilöllisyys ja ainutlaatuisuus. Suunnitelma sisältää kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vahvuudet. Myös lapsen kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon. Lapsen

varhaiskasvatussuunnitelmaan mietitään yhdessä huoltajan kanssa tavoitteet kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille sekä toimenpiteet, joilla tavoitteisiin päästään. Suunnitelmaa tehdessä otetaan huomioon lapsen toiveet ja mielipiteet.

Varhaiskasvatussuunnitelmaa tehdessä kartoitetaan lapsen mahdollinen tuen tarve ja sen toteuttaminen. Lapselle laaditaan lääkehoitosuunnitelma, mikäli hänellä on jokin pitkäaikainen lääkehoitoa vaativa sairaus.

Syksyllä 2018 käyttöön otettu Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma-kaavake tarkistetaan ja päivitetään tarvittaessa n. kahden vuoden välein.

Lapset puheeksi – keskustelu

Taivalkosken kunnassa sosiaali-, terveys- ja sivistyspalveluissa on käytössä kaksipuolainen Lapset puheeksi -keskustelumalli. Se koostuu 1-2 Lapset puheeksi -keskustelusta ja tarvittaessa Neuvonpidosta. Lapset puheeksi -keskustelu on ennaltaehkäisevä työmuoto, jonka tarkoituksena on tukea lasten hyvinvointia ja kehitystä.

Varhaiskasvatuksessa Lapset puheeksi -keskustelu on liitetty lapsen varhaiskasvatussuunnitelman yhteyteen. Keskustelua tarjotaan huoltajalle ensimmäisen vasu-keskustelun yhteydessä sekä ennen esikouluun siirtymistä. Lapsen huoltaja tai työntekijä voivat kuitenkin pyytää keskustelua aina, kun lapsen elämässä tapahtuu muutoksia, jotka tuovat paineita hänen elämäänsä.

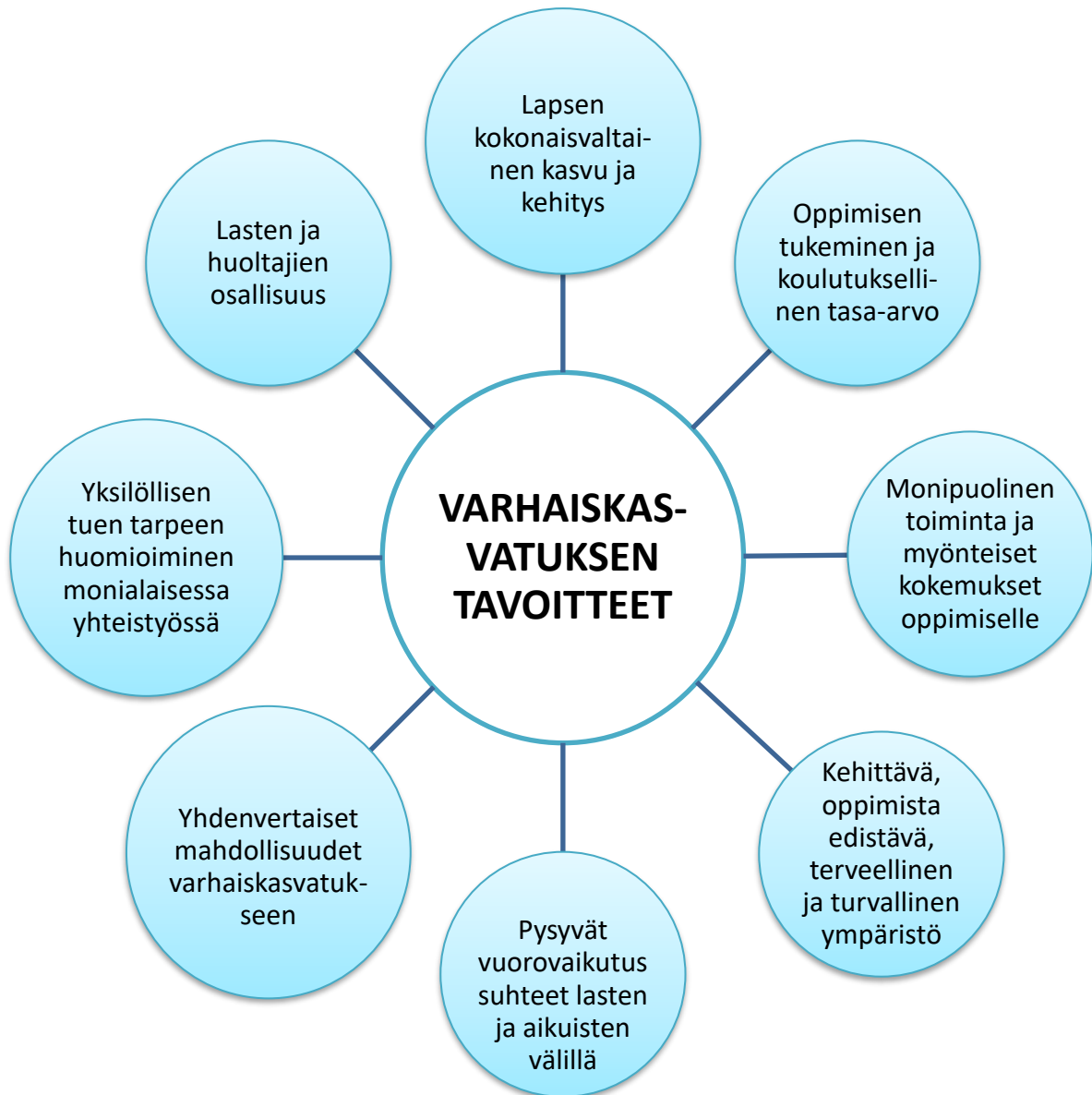
Ensimmäisessä keskustelussa puhutaan lapsen elämäntilanteesta. Olennaisia käsitteitä ovat vahvuus ja haavoittuvuus. Vahvuus kuvastaa sitä, mikä sujuu arjessa ongelmitta, vaikka elämässä olisi-kin vaikeuksia. Haavoittuvuus tarkoittaa asiaa, joka aiheuttaa haasteita elämässä tällä hetkellä tai saattaa johtaa vaikeisiin haasteisiin myöhemmin, jos asiaan ei puututa.

Jos lapsen elämässä ei todeta olevan erityisiä haasteita, tehdään jo ensimmäisessä keskustelussa toimintasuunnitelma hyvän kehityksen tukemiseksi. Toimintasuunnitelmassa sovitaan konkreettisia, arkisista toimista.

Lapset puheeksi keskustelun toinen osa pidetään, jos ensimmäisessä keskustelussa nousee esille haavoittuvuuksia. Toimintasuunnitelmaan kirjataan, miten lapsen vahvuuksia ja haavoittuvuuksia tuetaan kotona ja varhaiskasvatuksen piirissä.

3. Varhaiskasvatuksen arvoperusta ja paikalliset tavoitteet

Varhaiskasvatuksen tarkoitus on tukea lasten kasvua, kehitystä ja oppimista kokonaisvaltaisesti yhteistyössä huoltajien kanssa sekä ehkäistä syrjäytymistä ja edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Varhaiskasvatuksessa lapsi oppii tietoja ja taitoja, jotka vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimimista yhteiskunnassa.

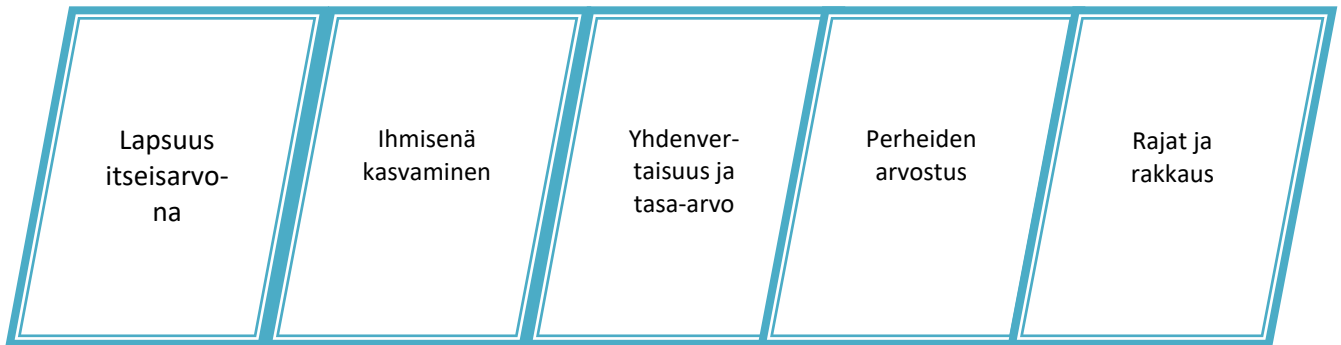

3.1 Arvot

Varhaiskasvatusta ohjaavat yhteisesti sovitut arvot, joihin pohjautuen varhaiskasvatushenkilöstö sitoutuu tekemään töitä. Yleisperiaatteena on lapsen edun ensisijaisuus, lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi, huolenpito ja suojeleminen sekä lapsen mielipiteen huomioon ottaminen. Arvot tulevat esille myös lasten kanssa. Erilaisia keinoja tälle ovat mm. arjen tilanteet, draaman keinot, sadut ja lorut.

Arvot Taivalkosken varhaiskasvatuksessa

Lähtökohtana psyykinen, fyysinen ja sosiaalinen turvallisuus

Lapsuus itseisarvona

Varhaiskasvatuksessa turvataan lapsen oikeus saada olla lapsi. Jokaisella lapsella on oikeus elää lapsuutensa turvallisesti ja kuulluksi tullen. Lapsella on oikeus leikkiä, oppia ja muodostaa käsitys itsestään saaden kannustavaa palautetta. Varhaiskasvatuksessa huomioidaan aina lapsen edun ensisijaisuus. Aikuisten tulee ymmärtää lapsuus erityisenä elämänvaiheena, jolloin saadaan valmiuksia myöhempään elämään.

Ihmisenä kasvaminen

Varhaiskasvatus ohjaa lapsia ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja ihmisarvon loukkaamattomuuteen. Varhaiskasvatusympäristön tulee olla hyvyyteen ja oikeudenmukaisuuteen kannustava. Henkilökunta neuvoo lapsia hyvyyteen, totuudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Kiusaamista, rasismia ja väkivaltaa ei hyväksytä missään muodossa ja kyseisiin tapahtumiin puututaan heti. Tämä edellyttää henkilökunnan kokoaikaista lapsihavainnointia ja jämäkkää puuttumista asiaan. Tilanteiden selvittämistä sekä anteeksipyyttämistä ja -antoa opetellaan yhdessä aikuisen kanssa. Samalla kehittyvät myös tunne-elämän ja sosiaaliset taidot. Lapsia ohjataan ottamaan kaikki mukaan leikkiin.

Keväällä 2018 yhteistyössä varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa on tehty Taivalkosken kunnan varhaiskasvatuksen Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma. Suunnitelma on käytössä koko kunnan varhaiskasvatuksessa.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Lapsilla täytyy olla yhdenvertaiset mahdollisuudet tulla kuulluiksi ja nähdyiksi katsomatta sukupuoleen, syntyperään, kulttuuritaustaan tai muihin henkilöön liittyviin seikkoihin.

Perheiden arvostus

Kasvatustyön edellytys on työntekijöiden kunnioittava suhtautuminen perheisiin ja niiden monimuotoisuuteen. Lapsen identiteetin kehittymiselle sekä omien arvojen vahvistumiselle on tärkeää oman kulttuuritaustansa tiedostaminen ja tunteminen.

Rajat ja rakkaus

Lapsi tarvitsee tasapainoiseen kehittymiseen rajoja ja rakkautta. Aikuinen on ohjaava, vuorovai-
kutteinen ja lapsen osallisuutta tukeva. Aikuinen ohjaa lasta oivaltamaan oikean ja väärän, luo tur-
vallisen ympäristön ja näyttää esimerkillään hyväksyttäviä toimintamalleja. Aikuisen tulee antaa
lapselle aikaa, syliä ja läheisyyttä. Aikuinen antaa lohdutusta, kun lapsi sitä tarvitsee.

3.2 Oppimiskäsitys

Taivalkosken varhaiskasvatus perustuu oppimiskäsitykseen, jossa lapsen oma aktiivisuus ja vuoro-
vaikutus muiden kanssa on tärkeää. Lapset oppivat parhaiten itse tutkimalla käyttäen eri aistika-
navia. Aikuinen on kuitenkin yhdessä lapsen kanssa tutkimassa ja kokemassa uusia asioita. Oppi-
mista tapahtuu kaikkialla ja se nähdään elinikäisenä jatkumona.

Varhaiskasvatuksessa otetaan huomioon lasten aiemmat kokemukset sekä mielenkiinnon kohteet
ja osaaminen. Lapset kasvavat ja kehittyvät koko ajan. On kuitenkin tärkeää, että uudet opittavat
asiat ovat yhteyksissä lasten kehittyviin valmiuksiin sekä yksilökohtaiseen kokemusmaailmaan ja
kulttuuritaustaan.

Leikki on lapsen oppimiselle keskeistä. Leikki motivoi lasta sekä tuottaa iloa. Lapset omaksuvat
tietoja ja taitoja toisiltaan. Taivalkosken varhaiskasvatus muodostuu pääosin perhepäivähoidosta
sekä ryhmäperhepäivähoidosta, joissa ryhmät koostuvat eri-ikäisistä lapsista. Tällöin esimerkiksi
mallioppiminen isommilta pienemmille leikeissä ja arkisissa askareissa on merkityksellistä.

3.3 Kasvatuksen, hoidon ja opetuksen kokonaisuus

Kasvatuksen kautta lapselle välittyvät kulttuuriset arvot, tavat ja normit. Lapsia ohjataan muodos-
tamaan omia mielipiteitään ja toimimaan eettisesti oikein. Varhaiskasvatuksessa huomioidaan
sukupuolisensitiivisyys, joka tukee osaltaan yksilöllisen identiteetin kehittymistä. Kasvattaessaan
aikuinen on aidosti läsnä ja iloitsee lapsesta.

Opetuksen lähtökohtana on varhaiskasvatuksen oppimiskäsitys. Tarkoituksena on edistää lasten
oppimista innostaen ja motivoiden oppimaan uutta. Aikuisen tehtävä on tukea lapsen luontaisia
tapoja oppia. Ne ovat tutkiminen, liikkuminen ja leikkiminen. Aikuisen tukiessa lasta oppimaan on
otettava huomioon lasten taidot, mielenkiinnon kohteet ja vahvuudet.

Hoido on lapsen perustarpeista huolehtimista ja aitoa välittämistä. Hoidon tavoitteena on, että
lapsi tuntee itsensä arvostetuksi ja ymmärretyksi. Hoitotilanteiden arkisissa askareissa lapsia kan-
nustetaan omatoimisuuteen. Hoitotilanteet varhaiskasvatuksessa ovat samanaikaisesti kasvatus-
ja opetustilanteita.

4. Toimintakulttuuri varhaiskasvatuksessa

Toimintakulttuuri takaa varhaiskasvatuksen laadun. Se on keskeinen asia varhaiskasvatuksen toteuttamisessa ja tavoitteisiin pääsemisessä. Henkilöstön on tiedostettava, että heidän tapansa toimia ja olla vuorovaikutuksessa siirtyy lapsille heidän omaksuessaan yhteisön arvoja, asenteita ja tapoja.

Varhaiskasvatuksessa henkilöstön on sitouduttava sellaisiin pedagogisiin työtapoihin, jotka tukevat lapsen kehitystä ja oppimista. Omahoitajuus on yksi keskeisempiä toimintamalleja Taivalkosken varhaiskasvatuksessa. Lapsen tullessa varhaiskasvatukseen hänelle nimetään omahoitaja. Omahoitaja huolehtii lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnasta ja Lapset puheeksi -keskustelusta.

4.1 Toimintakulttuuria ohjaavat periaatteet

Toimintayhteisöjen kehittäminen ja arviointi on tärkeää. Yhteisiin sopimuksiin ja arvoihin sitoutuminen luo perustan laadukkaalle varhaiskasvatukselle. Kaiken kehittämisen lähtökohtana täytyy muistaa lapsen etu.

Ajattelu ja oppiminen oppivassa yhteisössä

Oppivassa yhteisössä lapset ja aikuiset oppivat toisiltaan, missä ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppivassa yhteisössä on tilaa koko tunneskaalalle ja erilaisille mielipiteille. Yhteisössä opitaan kunnioittavaa ja huomaavaista käytöstä toisia kohtaan sekä opitaan yhdessä tarpeellisia tunne-elämän taitoja.

Lasten ajattelu ja oppiminen tapahtuu merkityksellisten kokemusten kautta. Oppivassa yhteisössä annetaan tilaa ihmettelylle, oivaltamiselle sekä oppimisen riemulle. Lapset saavat erehtyä ja heitä kannustetaan sinnikkyteen.

Leikki

Leikki on lapselle luontainen tapa oppia ja se on merkittävää kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin kannalta. Leikin avulla lapsi tutustuu ympäristöönsä ja tuo esille omaa kokemusmaailmaansa. Lapsen omaehtoinen leikki kehittää mielikuvitusta ja yhteistyötaitoja. Leikkiville lapsille ja aikuisille annetaan aikaa, tilaa ja mahdollisuus keskittyä leikkiin. Leikillä on tärkeä oma paikkansa varhaiskasvatuksen arjessa. Se saa näkyä ja kuulua.

Varhaiskasvatuksessa työskentelevien aikuisten tehtävä on havainnoida ja dokumentoida lasten leikkiä. Tehtyjä havaintoja käytetään toiminnan suunnittelussa. Lasten kulttuurin ja median tuntemus auttaa aikuista ymmärtämään leikkejä.

Lapsen osallisuus

Taivalkosken varhaiskasvatuksessa toimitaan lasta osallistavalla työotteella. Se edistää lasten ymmärrystä yhteisöstä, oikeuksista, vastuusta ja valintojen seurauksista. Lasten osallistuminen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin on osallisuuden peruserä. Näin yhdessä tehtävä toiminta on mielekästä koko varhaiskasvatusyhteisölle. Osallisuus ei ole kiinni lapsen ky-

vyistä, vaan aikuinen kannustaa ja tukee lasta tasapuolisiin mahdollisuuksiin. Osallisuus on tiivistettävissä ajatukseksi lapsen mahdollisuudesta vaikuttaa ympäröivään maailmaan ja omaan elämänsä.

Sosiaaliset taidot ja vuorovaikutus

Sosiaaliset taidot nähdään myönteisiin ominaisuuksiin liitettävänä tavoitteena ja arvona. Sosiaalisia taitoja ovat mm. itsehillintä, kritiikin hyväksyminen, kompromissien teko, sääntöjen noudattaminen ja suhteiden luominen. Aikuisen täytyy kuitenkin muistaa, että kaikki taidot kehittyvät yksilöllisesti ja ikäkausittain.

Lapsia rohkaistaan vuorovaikutukseen ja tutustumaan uusiin ihmisiin. Lapsia ohjataan kauniiseen käytökseen ja ystävällisyyteen toisia kohtaan. Yhteistyöhön pohjautuva toiminta luo mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutustaitoja eri tilanteissa. Lasten kanssa opetellaan asettumista toisen asemaan, pohditaan asioita eri näkökulmista sekä harjoitellaan ristiriitatilanteiden ratkaisemista myönteisellä tavalla. On tärkeää, että aikuinen hyväksyy lasten yksilöllisyyden. Kaikkien ei tarvitse olla yhtä paljon äänessä; tärkeintä on, että jokaisella lapsella on mahdollisuus tulla kuulluksi tavalla tai toisella.

Kulttuurituntemus

Varhaiskasvatuksessa kunnioitetaan suomalaista kulttuuriperintöä, mutta arvostetaan myös yhteisön ja ympäristön monimuotoista kulttuuria. Taivalkoskelaisuus koetaan tärkeänä asiana ja kunnan kulttuuriperinnöstä ollaan ylpeitä. Esimerkiksi kesällä Pääatalo-viikko ja syksyllä Napero-viikko on tarjoamassa kulttuurielämyksiä. Lapsia tuetaan oman kulttuuri-identiteetin rakentamisessa ja myös vanhempia kannustetaan tuomaan esille perheessä vallitsevat kulttuuritaustat. Leikit, ruokailuhetket ja juhlat ovat mahdollisuuksia jakaa erilaisia perinteitä ja tapoja. Suomalaiset kalenterivuoden juhlat huomioidaan Taivalkosken varhaiskasvatuksen arjessa, esim. pääsiäinen, vappu ja jouluku.

Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa

Kaikessa toiminnassa huomioidaan ekologisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti kestävä elämäntavan välttämättömyys. Arjen valinnoilla ja toimilla tuodaan esiin vastuullista suhtautumista luontoon ja ympäristöön. Varhaiskasvatuksessa edistetään välineiden ja tilojen yhteiskäyttöä, kohtuullisuutta, säästäväisyyttä, korjaamista ja uusiokäyttöä.

4.2. Projektityöskentely ja pienryhmätoiminta

Taivalkosken ryhmäperhepäivähoidoissa on projektityöskentelyn malli. Lapset tuovat leikeissään ja arkisissa askareissa esille mielenkiinnonkohteitaan. Aikuisen tarkka havainnointi on perusedellytyksiä projektityöskentelyn onnistumiselle. Projekteissa on aina jokin vallitseva teema, joka on tullut lapsilta. Projektit voivat ajallisesti olla eripituisia. Työskentelymallissa lapsi on aktiivinen toimija ja prosessoi omaa oppimistaan: mistä olen lähtenyt, mitä olen saavuttanut, millä keinoin ja mitä olen oppinut. Lapselle kehittyvä kyky nähdä oman oppimisensa suunta.

Taivalkosken varhaiskasvatuksessa ryhmäkoot ovat jo luontaisesti pienempiä johtuen perhepäivähoidon ja ryhmäperhepäivähoidon lainsäädännöstä. Lapsia kuitenkin jaetaan toimimaan pienem-

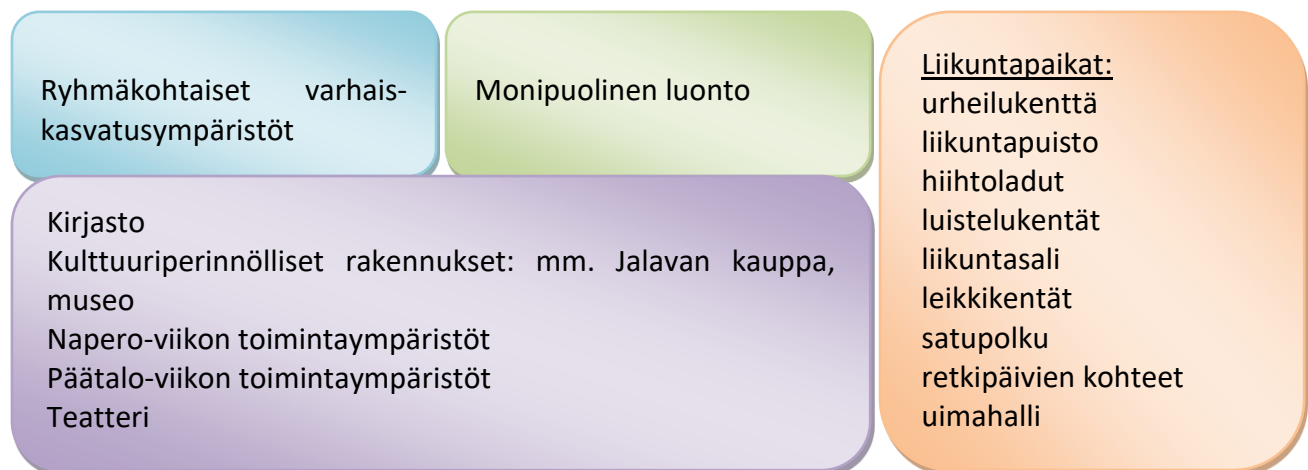
missä ryhmissä aamu- ja iltapäivisin. Pienryhmissä otetaan huomioon lasten iät ja kaverisuhteet sekä kuullaan lasten toiveita. Pienryhmät eivät ole pysyviä vaihtuvien hoitoaikojen vuoksi.

4.3. Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöt ovat tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka kehittävät lasten oppimista ja vuorovaikutusta. Taivalkoski kulttuuri- ja luontopitäjänä tarjoaa monipuoliset toiminta- ja oppimisympäristöt varhaiskasvatukselle.

Oppimisympäristöjen suunnittelu, rakentaminen ja käyttäminen toteutetaan yhdessä lasten kanssa. Niiden tehtävä on tukea lasten luontaista uteliaisuutta ja oppimisen halua. Oppimisympäristöjen sopuisan käytön kannalta on tärkeä sopia yhdessä säännöt, miten eri ympäristöissä toimitaan.

Taivalkosken varhaiskasvatuksen oppimisympäristöjä:

4.4. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö ja huoltajien osallisuus

Huoltajan kanssa tehtävä yhteistyö on merkittävää lapsen terveellisen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen kannalta. Luottamuksen rakentaminen, tasa-arvoinen vuorovaikutus ja kunnioitus ovat perusedellytyksiä suotuisan yhteistyön kannalta.

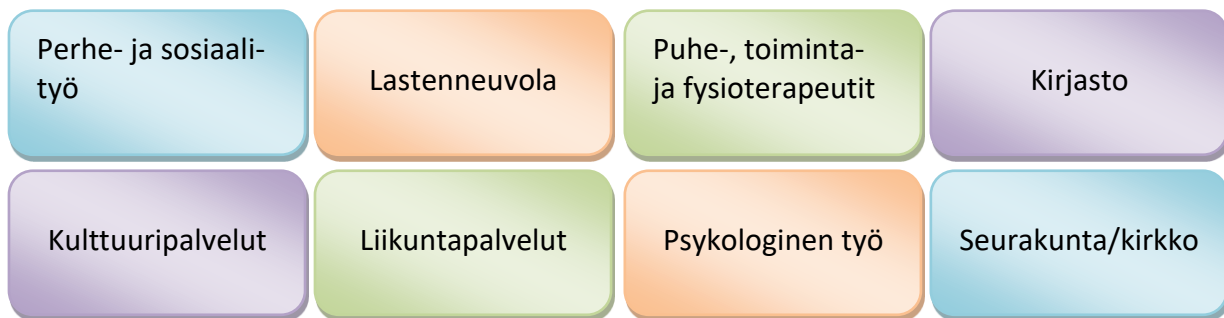
Kasvatustyön arvoista, tavoitteista ja vastuista keskustellaan henkilöstön ja huoltajien kanssa. Taivalkosken varhaiskasvatuksessa pyritään aina avoimeen ja lämpimään kohtaamiseen. Yhteistyössä otetaan huomioon perherakenteet, lasten yksilölliset tarpeet sekä huoltajuuteen liittyvät kysymykset. Huoltajien kanssa keskustellaan lapsen onnistumisista sekä huolen aiheista toimintakauden aikana tarpeen tullen.

Huoltajilla on mahdollisuus vaikuttaa toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen. Tässä auttaa luottamukselliset ja avoimet välit varhaiskasvatuksen henkilöstön ja huoltajien välillä. Aina on mahdollisuus viestiä tyytyväisyydestä tai kehittämisen kohteista. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään myös huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Ryhmäperhepäiväkodeissa laitetaan viikkokuulumiset vanhemmille sähköpostin kautta. Osalla perhepäivä-

hoitajista WhatsApp-sovellus on aktiivisessa käytössä kuulumisten vaihdossa ja kuvien lähettämisessä. Huoltajilta kysytään aina lupa, jos heidän lapsiin liittyvää materiaalia julkaistaan.

4.5. Monialainen yhteistyö

Monialainen yhteistyö on tavoitteellista toimintaa lasten edun mukaisesti ja on laissa veloitettu tapa toimia. Taivalkoskella on tehty lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon on kirjattu lasten ja nuorten palvelut Taivalkosken kunnassa. Ne ovat myös varhaiskasvatuksen yhteistyötohoja.

4-vuotiskaavake

Taivalkoskella on kehitetty toimivaa monialaista yhteistyötä ja tiedonsiirtoa. Vuonna 2009 annetun asetuksen mukaisesti laajat terveystarkastukset on otettu käyttöön 1.1.2011 alkaen. 4-vuotiaan laajaan terveystarkastukseen sisältyy 4-vuotiaan lapsen kehityksen seuranta – kaavake, jossa myös varhaiskasvatuksen henkilöstö on osallisena antamassa tietoja lapsen kasvusta ja kehityksestä. Varhaiskasvatuksessa olevien lasten huoltajat saavat kaavakkeen lapsen lähestyessä neljää ikävuotta. Huoltajat täyttävät kaavakkeen ensin itse ja käyvät sen sitten lapsen omahoitajan kanssa läpi. Halutessaan huoltajat vievät täytetyn kaavakkeen neuvolaan tarkistuksen yhteydessä. Pyrkimyksenä on parantaa varhaista tukemista. Tarkistuksen jälkeen huoltaja päättää, tuoko terveydenhoitajan kommentteilla varustetun kaavakkeen takaisin päivähoitoon. Neuvolasta saatu tieto olisi arvokasta lapsen kanssa työskenteleville.

Siirtymäkäytännöt

Lapsen siirtyessä hoitopaikasta toiseen kunnan sisällä siirtyy alkuperäinen varhaiskasvatussuunnitelma hoitopaikasta toiseen henkilökunnan välityksellä. Lapsen siirtyessä toisen kunnan varhaiskasvatukseen, mukaan annetaan varhaiskasvatussuunnitelman kopio. Esikouluun lähtiessä, keväällä vanhemmat täyttävät yhdessä lapsen ja hoitajan kanssa siirtolomakkeen esikouluun, joka välittää esikoulun opettajalle. Tarvittaessa kevään aikana järjestetään neuvonpitoja, joissa mukana on myös esikoulun opettaja.

Lapset puheeksi – neuvonpito

Lapset puheeksi -neuvonpito järjestetään, jos Lapset puheeksi -keskustelussa nousee tarve ulkopuoliselle tuelle kotona tai varhaiskasvatuksessa. Neuvonpito on menetelmä, jonka avulla lapsen ympärille rakennetaan tukevaa verkostoa sekä perheen omasta sosiaalisesta verkostosta että tar-

vittavista palveluista. Neuvonpitoon kutsutaan vain ne toimijat, joista on konkreettista hyötyä lapselle, perheelle tai työntekijälle.

Neuvonpito valmistellaan yhdessä lapsen huoltajan kanssa. Konkreettiset lupaukset, toimet ja sitoumukset kirjataan muistiin ja sovitaan seurantaneuvonpito sopivan ajanjakson päähän. Tämä on monialaista yhteistyötä parhaimmillaan.

Kriisityö

Kriisityötä tarjotaan elämän äkillisissä ja traumaattisissa tilanteissa, joissa ihmisen omat voimavarat eivät riitä asioiden käsittelyyn. Se on suunnitelmallista ja tavoitteellista auttamista. Kriisityö sisältää palvelujen välittämistä, hoivaa sekä lapsen ja perheen kokonaisvaltaista tukemista. Kriisityö edellyttää kykyä arvioida ja ymmärtää kriisissä olevan yksilöllistä tilannetta.

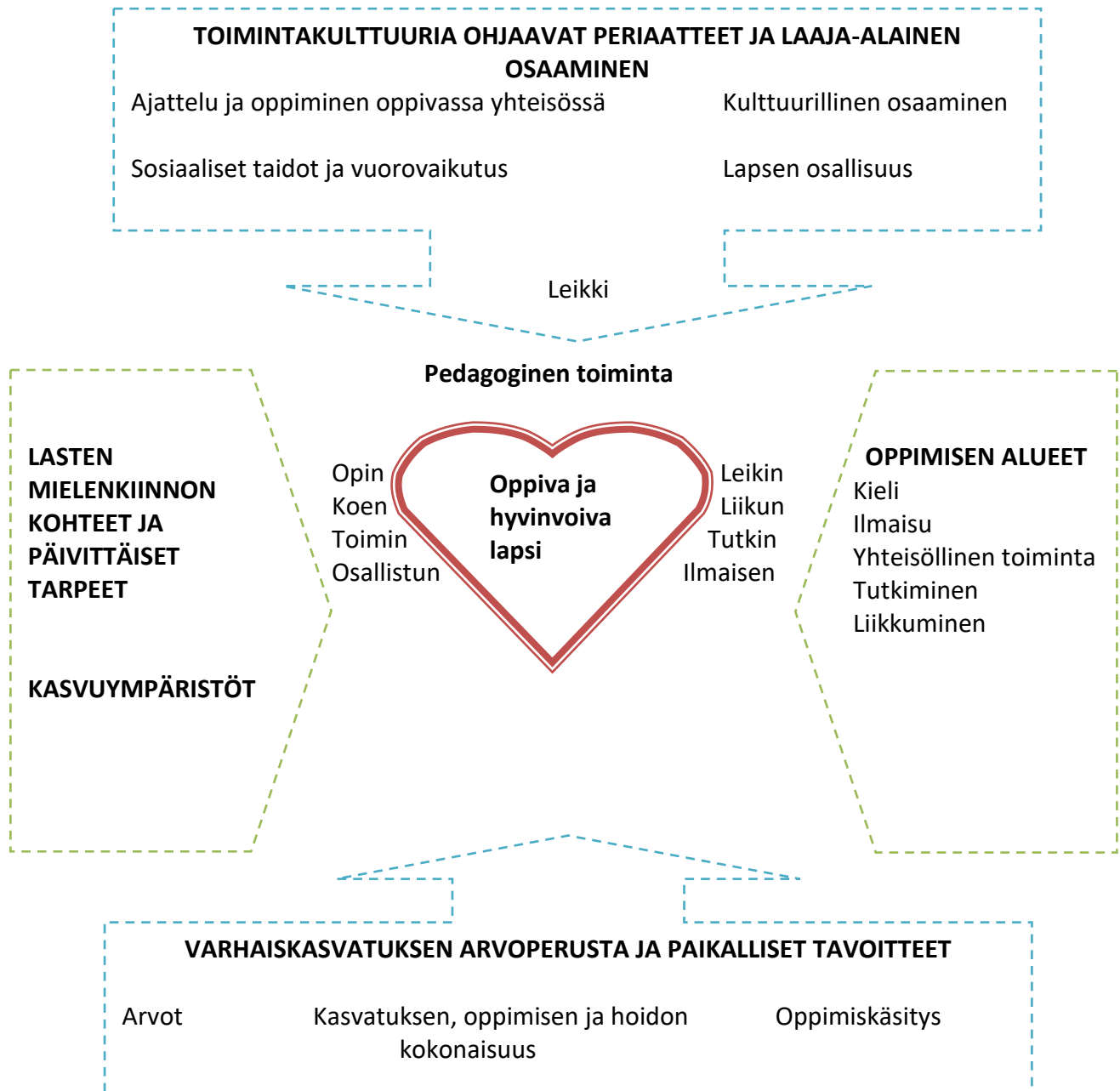
Taivalkosken kunnassa on järjestetty laaja, monialainen kriisityön koulutus, jonka tavoitteena on kriisitaitojen vahvistaminen. Sen tarkoituksena on entisestäänkin lisätä kriisityötaitoja ja luoda Taivalkoskelle soveltuvia toimintamalleja. Koulutukseen osallistui myös päivähoitohjaaja.

Kriisin kohdatessa työntekijän velvollisuus on välittää tieto päivähoitohjaajalle. Tämä ryhtyy mahdollisimman nopeasti selvittämään avun tarvetta ja järjestää tarvittavan avun varhaiskasvatustyöryhmälle sekä ohjaa perheen tarvittaessa avun piiriin. Kriisityössä itsessään toimitaan monialaisessa yhteistyössä. Tärkein työtä ohjaava periaate on lapsen edun ensisijaisuus. Toinen keskeinen asia on, että kriisityöhön osallistuu mahdollisimman pitkälle lapselle ja perheelle tutut työntekijät.

Työterveyshuolto tukee ja antaa neuvontaa, ohjausta ja apua työntekijää kohtaavissa kriisitilanteissa tarvittaessa yksilöllisesti, mutta myös koko työyhteisöäkin koskien. Työterveyshoitajan tai lääkärin keskusteluapu on yleensä ensimmäisen kontakti ja jatkohoidon ja avun toteuttaa työterveyspsykologi. Mikäli kriisi koskee työyhteisöä, järjestetään debriefing-istuntoja työpsykologin ja työterveyshoitajan toimesta alkaen noin 48 tuntia kriisin sattumisen jälkeen yleisen debriefing-protokollan mukaan. Debriefing-istunnot pyritään toteuttamaan kokonaisuudessaan viikon sisällä kriisin alkaessa ja istuntoja tänä aikana on 3-5. Työterveyshuollon toiminta on hyvin matalan kynnyksen toimintaa ja työterveyshuoltoon voi olla yhteydessä mistä tahansa kuormittavasta asiasta, koskee se työntekijää itseään, työnkohteena olevaa asiaa tai työyhteisöä. Yhteydenottaja voi olla työntekijä itse, työkaveri tai esimies.

5. Varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen

Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta ja suunnittelu on kokonaisvaltaista ja tavoitteellista. Lasten oppimisen, hyvinvoinnin ja laaja-alaisen osaamisen kehittäminen on varhaiskasvatuksen lähtökohta. Pedagogiikka toteutuu vuorovaikutuksessa ja toiminnassa lasten ja henkilöstön välillä.

Vuorohoito tulee huomioida pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa niissä yksiköissä, joissa vuorohoitoa toteutetaan.

5.1. Dokumentointi

Pedagoginen dokumentointi on keskeinen työmenetelmä varhaiskasvatuksessa. Se on tärkeä osa suunnittelua, toteuttamista, arvioimista ja kehittämistä. Se on jatkuva tapa toimia. Havainnot ja dokumentit sekä lasten kanssa tehdyt tulkinnat antavat ymmärrystä toiminnalle ja sen tarkoituksenmukaisuudelle. Pedagoginen dokumentointi tekee mahdolliseksi huoltajien ja lasten osallisuuden toiminnan arvioinnissa, suunnittelussa ja kehittämisessä.

Pedagoginen dokumentointi luo tietoa lasten elämästä, kiinnostuksen kohteista, ajattelusta, oppimisesta ja tarpeista sekä tuo esille tietoa lapsiryhmän toiminnasta. Taivalkosken varhaiskasvatuksessa pyritään laittamaan mahdollisimman paljon lasten tekemiä töitä sekä kuvia lapsiryhmän toiminnasta esille. Lapsen kasvunkansiot ovat käytössä kaikissa yksiköissä ja perhepäivähoitajilla. Kasvunkansion ideana on, että lapsesta tehdään havaintoja sekä dokumentoidaan monin eri keinon lapsen kasvua ja kehitystä. Kasvunkansiota tehdään lapsen kanssa yhdessä. Lapsi saa itse pohdita mitä on oppinut ja tehnyt vuoden aikana. Kansiota saa tulla lapsen näköinen. Tämä on erinomainen keino tukea lapsen osallisuutta ja lapsen olemista oman elämänsä aktiivisena toimijana. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmat ovat myös tärkeä osa dokumentointia.

5.2. Oppimisen alueet

Oppimisen alueet kuvastavat pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Monipuoliset kokemukset oppimisen alueista ovat lapsen oikeuksia. Oppimisen alueita ei toteuteta erikseen. Niiden aihealueita yhdistellään ja sovitetaan lasten mielenkiintojen ja osaamisen mukaan.

Kieli

Varhaiskasvatuksen yksi tehtävä on vahvistaa lasten kielellisen identiteetin sekä kielellisten taitojen ja valmiuksien kehittymistä. Lasten uteliaisuutta ja kiinnostuneisuutta kieliin, teksteihin ja kulttuureihin tuetaan. Kielellisten taitojen avulla lapsi pääsee vaikuttamaan ja olemaan aktiivinen toimija. Kieli on myös oppimisen kohde sekä väline. Kielellistä kehitystä tukevat monipuoliset oppimisympäristöt sekä yhteistyö huoltajien kanssa.

Lapsi voi olla omaksumassa samaan aikaan monta kieltä. On tärkeää, että varhaiskasvatuksen henkilökunta ottaa huomioon kotien kieli- ja kulttuuriympäristöt ymmärtääkseen lapsen kielen kehitystä.

Henkilöstön tehtävä on tietoisesti tukea kielellisen sanavaraston ja muistin kehitystä. Tällöin lasten kielellinen ilmaisu monipuolistuu. Kielellisen muistin kehittymistä tukevat lorut, laululeikit ja monipuoliset tarinat. Taivalkosken kirjastossa on monipuolinen valikoima lasten kirjallisuutta, jota varhaiskasvatuksen henkilökunta hyödyntää työssään.

Ilmaisu

Varhaiskasvatuksessa tuetaan tavoitteellisesti musiikillista, kuvallista, sanallista ja kehollista ilmaisua. Lasten ilmaisu on kokonaisvaltaista ja sille on luonteenomaista eri muotojen yhdisteleminen. Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen edesauttavat myönteisen minäkuvan kehittymistä sekä edistävät oppimista ja sosiaalisia taitoja. Kulttuuri on olennainen osa lapsen identiteettiä. Taitee-

seen ja kulttuuriin liittyvät elämykset voimistavat lasten kykyä omaksua, tuottaa ja käyttää kulttuuria.

Yhteisöllinen ajattelu

Varhaiskasvatuksen tehtävä on kehittää yhteisöllistä ajattelutapaa. Lapsi saa ymmärrystä lähiyhteisön monimuotoisuudesta sekä harjoitusta siinä toimimisesta. Tehtävää tarkastellaan eettisen ajattelun ja katsomusten sekä lähiyhteisön menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden näkökulmista. Lasten kanssa voidaan käyttää satuja, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä, draamaa, erilaisia mediasisältöjä, vierailijoita, vierailuja sekä lähiympäristön tapahtumia yhteisöllisen ajattelun edistämiseksi.

Tutkiminen

Varhaiskasvatuksessa lapselle tulee antaa valmiuksia havainnoida, jäsentää ja ymmärtää ympäristöään. Lapsi saa tutkia ja toimia luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Varhaiskasvatus tukee lapsen matemaattista ajattelua sekä ympäristö- ja teknologiatietämystä. Tutkimalla itse lapsi oivaltaa syy- ja seuraussuhteita. Käsitteiden oppiminen ja asioiden nimeäminen kehittää lapsen monilukutaitoa.

Liikkuminen

Varhaiskasvatuksessa innostetaan lapsia liikkumaan monipuolisesti sisätiloissa ja ulkona. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on kehittää lapsen kehontuntemusta ja -hallintaa sekä motorisia perusvalmiuksia. Liikunnan tulee olla lapselle mielekäästä ja tuottaa iloa. Riittävä liikkuminen on tärkeää lapsen kokonaisvaltaiselle kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille.

6. Lapsen oppimisen ja kehityksen tuki

Varhaiskasvatuksessa lapsen kehitystä ja oppimista tuetaan lapsen yksilöllisten tarpeiden edellyttämällä tavalla. Riittävän aikaisella ja oikein kohdennetulla tuella voidaan edistää merkittävästi lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Samalla voidaan ennaltaehkäistä lapsen ongelmien syntymistä. Lapsen edun mukaista on, että tuki muodostaa johdonmukaisen jatkumon varhaiskasvatuksen aikana sekä lapsen aloittaessa esiopetuksen.

Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat lapsen vahvuudet sekä oppimiseen ja kehitykseen liittyvät tarpeet. Varhaiskasvatuksessa huolehditaan, että jokainen tuntee itsensä hyväksytyksi juuri sellaisena kuin on.

Lapsen tuen tarpeen havaitsemisessa sekä tuen suunnittelussa ja arvioinnissa tehdään kiinteästi yhteistyötä huoltajien kanssa. Huoltajaan ollaan yhteydessä heti, kun ilmenee huolta lapsen kasvusta, kehityksestä tai oppimisesta. Huoltajan kanssa keskustellaan tuen saamisen mahdollisuudesta ja keskeisistä periaatteista tuen järjestämisessä. Hänen kanssaan sovitaan lapselle annettavasta tuesta. Lapsen tarvitsema tuki kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Tärkeää on myös, että lapsi osallistuu yhteistyöhön ikäänsä ja kehitysvaiheeseensa sopivalla tavalla.

Lapsen oppimisen ja kehityksen tuki tapahtuu monialaisessa yhteistyössä. Yhteistyön muotoa ohjaa aina lapsen edun ensisijaisuus. Lapsen tuen tavoitteet saavutetaan parhaiten silloin, kun kaikki osapuolet osallistuvat yhteistyöhön. Monialainen yhteistyö toteutetaan ensisijaisesti huoltajan suostumuksella. Yhteistyötä tehdessä henkilöstö noudattaa tietojen antoa ja salassapitoa koskevia säännöksiä. Huoltajaa tiedotetaan lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista ja niiden luovuttamisesta sekä henkilöstön salassapitovelvollisuudesta.

Moniammatillisen tuen koordinaattorina toimii varhaiskasvatuksen palveluohjaaja. Palveluohjaajan tehtävä on huolehtia kasvun ja kehityksen tuen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutumisesta varhaiskasvatuksessa. Lapsen kasvun ja kehityksen tukea ja sen kokonaisuutta pohditaan verkostoneuvonpidoissa, joissa on mukana vanhemmat ja muu lapsen kanssa toimiva verkosto. Tuen tarvetta ja verkoston kokoonpanoa mietitään aina yhdessä lapsen huoltajien kanssa. Varsinainen kuntouttava varhaiskasvatus tapahtuu hoitopaikan arjessa. Kynnys yhteiseen neuvonpitoon on matala. Pyyntö moniammatillisen verkoston kokoamiseen voi tulla vanhemmilta, lapsen hoitajalta tai muulta verkostolta. Huoltajat voivat olla yhteydessä palveluohjaajaan tuen tarpeeseen liittyvissä asioissa tai jos jokin asia mietityttää.

7. Varhaiskasvatussuunnitelman seuranta, arviointi ja kehittäminen

7.1. Työyhteisö

Kehityskeskustelut ja ohjauskäynnit ovat varhaiskasvatuksen arvioinnin ja kehittämisen työmuotoja. Päivähoidon esimies käy vuosittain kehityskeskustelun/ohjauskäynnin jokaisen työntekijän kanssa. Keskusteluissa arvioidaan yhteistyötä, omaa työskentelyä ja sen kehittämistä. Samalla kar-
toitetaan koulutustarpeita.

Tiimityötä tehdään yksikön tarpeiden mukaan.

Virkistyspäivät toteutetaan työyksiköittäin joka vuosi ja ne ovat koko päivän kestäviä.

7.2. Tulevaisuuden haasteet ja haaveet Taivalkosken varhaiskasvatuksessa

Teknologiset välineet ja median käyttö hakee vielä paikkaansa Taivalkosken varhaiskasvatuksessa. Jonkin verran välineitä hyödynnetään huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä sekä lasten kanssa, mutta se voisi olla vieläkin tehokkaampaa. Tulevaisuudessa kaikkiin yksiköihin voitaisiin hankkia lisää tabletteja.

Pedagogisen osaamisen riittävyys on yksi huolen aihe. Varhaiskasvatuksen palveluohjaajan avulla on pedagogista osaamista ja ohjausta saatu lisättyä. Henkilökunnan pedagogista osaamista voidaan vahvistaa koulutuksilla ja siihen tullaan panostamaan tulevaisuudessa.

7.3. Arviointi

Varhaiskasvatuksen toiminnan arvioinnin tulee olla oma-aloitteista, suunnitelmallista ja säännöllistä. Arvioinnin avulla edistetään varhaiskasvatuksen laatua, tunnistetaan toiminnan vahvuuksia, nostetaan esiin kehittämistarpeita ja kehitetään toimintaa.

Ryhmävasut tehdään yksiköittäin lasten vasuista esiin tulleiden tarpeiden pohjalta. Ryhmävasut tehdään kerran toimintakauden aikana ja päivitetään jatkuvasti kauden aikana. Loppukeväästä ryhmävasut käydään uudelleen läpi ja arvioidaan niiden toteutumista.

Vuosittain alkuvuodesta tehdään vanhemmille kysely varhaiskasvatuksen palveluista. Kyselyllä kartoitetaan asiakastyytyväisyyttä ja muutostarvetta. Kyselyn vastaukset lähetetään tiedoksi lautakunnalle ja ne käydään myös työntekijöiden kanssa läpi varhaiskasvatuksen yhteispalaverissa.

Henkilöstö arvioi työtään tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti laadun ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Syys- ja kevätkaudella arvioidaan toimintakautta kuukausipalaverissa yksiköittäin varhaiskasvatuksen vuosikellon mukaisesti. Arvioinnin kohteena voi olla mm. henkilöstön vuorovaikutus lasten kanssa, ryhmässä vallitseva ilmapiiri, pedagogiset työtavat, toiminnan sisältö ja oppimisympäristöt.

Lasten varhaiskasvatussuunnitelmien toteutumista arvioidaan yhdessä lapsen ja huoltajan kanssa. He pohtivat omalta osaltaan, miten yhdessä kirjatut tavoitteet ja sopimukset ovat huomioitu ja miten ne ovat toteutuneet varhaiskasvatuksen toiminnassa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman arviointi on myös osa lapsen oppimisen ja hyvinvoinnin tukea. Esikouluun lähtijöiden varhaiskasvatussuunnitelman arviointi tapahtuu siirtolomakkeiden avulla yhdessä vanhempien kanssa.

Varhaiskasvatuksen vuosikelloon on kerätty varhaiskasvatuksen toimintojen aikataulua ja siellä on mm. määritelty varhaiskasvatussuunnitelmien tekemisen ja arvioinnin ajankohdat. Vuosikello toimii varhaiskasvatuksen omavalvontasuunnitelmana.